

La Societat d'Onomàstica, de la qual ha estat ànima, secretari general i el *deus ex machina* del "butlletí interior", ja ha publicat des de 1980 més de quatre mil planes i ha servit per a aplegar-hi un col·lectiu de més de quatre-centes persones que treballen en la matèria. Ell mateix va publicar els reculls toponímics de l'Albiol, Caldes de Montbui i Passanant. Són fonamentals els seus llibres *Els nostres noms de lloc* (1982), en segona edició, *Renoms, motius, malnoms i noms de casa* (1981), etc.

Moreu era tot un caràcter. Incisiu i polemista, les seves intervencions en un congrés, desmitificadores però no iconoclastes, eren temudes. Les seves hipòtesis renovadores, insòlites, alçaven de vegades polseguera. El recordo sobretot a la Sala de Comalats, un llogarret de vuit o nou cases al terme de Passanant, dins la Segarra, que pertany a la Conca, enorgullit perquè havia trobat i restaurat una torre de defensa que, segons Duran i Sanpere, era medieval. "Voltairià i amic dels sants" va qualificar-lo el doctor Joan Veny. I era així. Cristià crític, coneixia a fons les arrels cristianes de la nostra cultura i ens feia reviure episodis de segles reculats com si fossin d'ara.

Els seus amics i deixebles el 1988 li van dedicar una miscel·lània en tres volums, que publicà l'Abadia de Montserrat. Moreu era un home de servei i així també ho va confirmar quan, des del consolat francès, els anys quaranta, ajudava els grups de resistència o promovia tesis, tesines o treballs d'investigació i sabia valorar la tasca dels autodidactes. Aplegà les seves *Poesies* (1984) en una bella edició limitada. No haver desenvolupat més la seva vena de creador literari era potser la recança més forta que tenia en el camp cultural.

La seva obra, el seu record, el seu estímul, la seva indefallença fins quan ja estava ben malalt seran per a nosaltres la millor herència.

(Avui, març 1992)

MOREU-REY, ENRIC

Agustí PONS

Per una majúscula, el professor Enric Moreu-Rey havia estat refusat per la meitat del país (per la meitat del país acadèmic); l'altra meitat l'havia aplaudit. Encara a l'entrevista publicada per Marta Nadal al *Serra d'Or* de l'octubre del 1988, diu Moreu-Rey, parlant de l'Hospitalet: "Jo ho escric amb *L* majúscula perquè sé el que és un nom propi; hi ha ignorants que ho fan amb *l* minúscula, perquè es pensen que aquesta *l* és un article, quan fa segles que no ho és".

En altres temps, el país s'esvalotava al voltant d'un *l*, sobretot, perquè la polèmica no podia exercir-se a la llum pública sinó en petits cenacles o en revistes d'erudits i aleshores tot es complicava extraordinàriament. En aquest sentit, no es pot dir que Enric Moreu-Rey hagués patit de marginació, però sí que les seves heterodòxies el

van dur a no ser gairebé benvist en determinats cercles: per exemple, es va jubilar i, malgrat el seu currículum, no va ser nomenat professor emèrit, cosa que, com se sap, permet als professors jubilats a l'absurda edat de 65 anys -és a dir, en plena maduresa intel·lectual- continuar donant classes. Ell ho feia de franc i sense títols.

Enric Moreu-Rey ha mort fa uns dies de càncer; un càncer que ell havia assumit amb una naturalitat que colpia qui no li coneixia els encontorns. Al cap i a la fi, era un personatge de l'erudició i, per tant, savi i onomàstic -vull dir, fundador i factòtum durant molts anys de la Societat Catalana d'Onomàstica-, però això no li havia impedit ser oficial d'artilleria durant la Guerra Civil, periodista -agregat de premsa del consolat francès-, actor i autor teatral, poeta, subveguer d'Andorra, arqueòleg, professor de francès i, segons declaració pròpia, un cent u per cent ecologista: "pateixo quan veig tallar un arbre i avortar un futur infant" declarava en l'esmentada entrevista. Aquesta pluralitat d'interessos -em deia un dels seus deixebles- li va comportar un cert distanciament per part dels còrpons universitaris, que acostumen a malfiar-se dels professors excessivament curiosos. Una situació semblant a la del seu bon amic Jaume Vidal Alcover -amb qui comparteix un dels deliciosos *Diàlegs a Barcelona*-, que tampoc no va ser declarat emèrit quan es va jubilar de literatura catalana de Tarragona.

La mort d'Enric Moreu-Rey ha coincidit amb la celebració a Barcelona d'una de les reunions anuals de la Societat Catalana d'Onomàstica, ara presidida per un altre dels seus socis fundadors, Albert Manent. La sessió inaugural es va convertir en un homenatge a Enric Moreu-Rey, l'home que era capaç d'exaltar-se per una majúscula, o quan parlava de la Barcelona antiga, o de les seves arrels familiars més o menys franceses. S'exaltava i patia sota una aparent capa de causticitat. Era com un personatge del seu estimat segle XVIII -que tant va estudiar i conèixer- i per això, quan Marta Nadal li pregunta si el nostre segle és molt lluny d'aquell cosmopolitisme tan desitjat pels filòsofs idealistes del XVIII, Enric Moreu-Rey respon: "Lluny, molt lluny. Lluny fins i tot de l'idealisme... A mi em fa patir molt el segle XXI; jo ja tinc setanta-un anys i ja me'n vaig, però pateixo pels meus néts; què els espera?". En tot cas, els espera un món on les passions al voltant de la gramàtica seran, molt probablement, cada vegada més escasses.

(Avui, març 1992)

EL PROFESSOR MOREU

Ivan TUBAU

Em sembla que era l'aula 7. A la vella universitat, la de la plaça Universitat, encara hi havia aules com les de les pel·lícules antigues, amb grades de fusta noble i seients de respallier alt. Els coneixements que s'adquirien en àmbits d'aquesta mena, segments de petites places de toros culturals o circs romans de la ciència, semblaven